

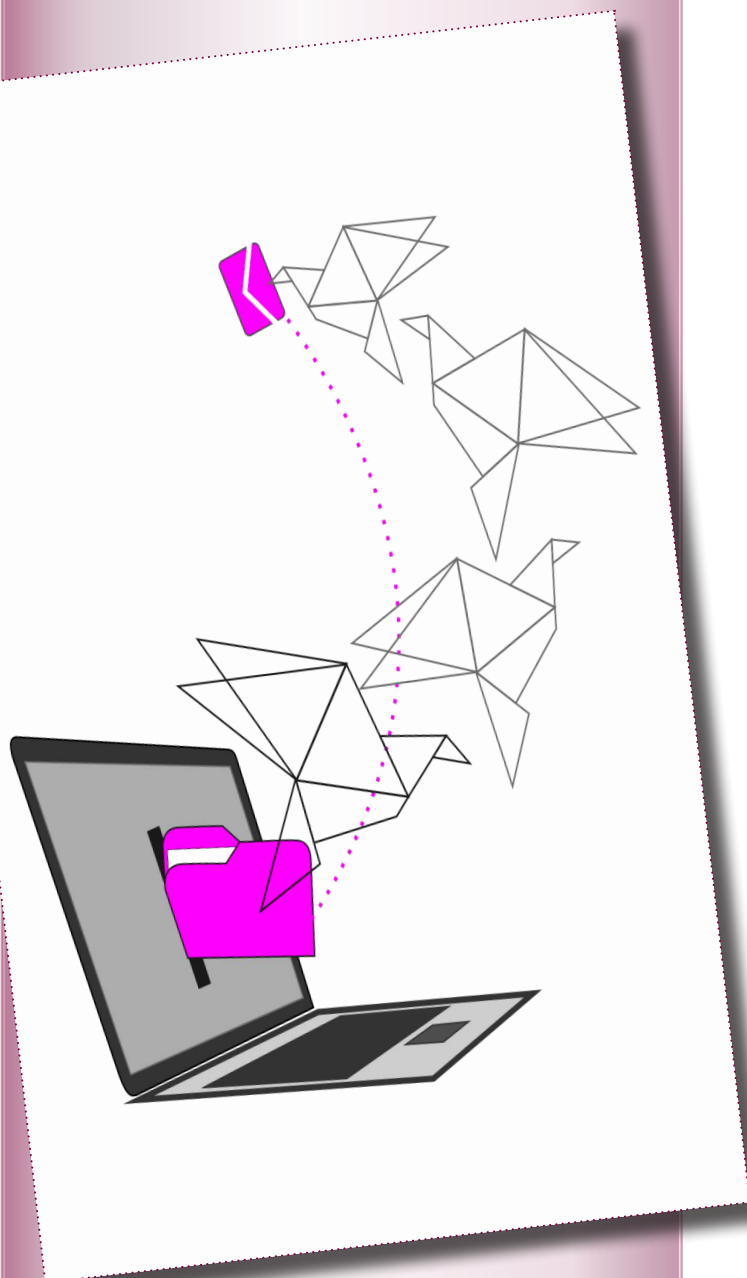
نگاهی بر

گزارشگری مالی الکترونیکی: گزارشگری به هنگام

مقدمه

جریان مداوم و سریع تغییرها، افزایش رقابت بازارهای جهانی و کوتاه شدن سریع چرخه عمر محصولات، شرکتها را مجبور به تجزیه و تحلیل دقیق و به موقع اطلاعات برای واکنش به هنگام نسبت به تغییرها در کسب و کار خود می‌کند. شرکتها در حال ورود به عصر جدیدی هستند؛ عصر شرکتهای به هنگام و اقتصادهای به هنگام که «اقتصاد اکنون» نیز نامیده می‌شود. اقتصاد اکنون، چالش جدیدی بر سر راه سامانه اطلاعات حسابداری قرار می‌دهد که همان گزارشگری به هنگام است.

گزارشگری به هنگام در حسابداری یا به عبارت ساده‌تر، حسابداری به هنگام، مزایای فراوانی را در مقایسه با گزارشگری دوره‌ای سنتی ارائه می‌دهد. شرکتها به طور سنتی، براساس دوره‌های سه ماهه و سالانه به ارائه گزارشگری مالی و یا غیرمالی، می‌پرداختند. با این حال، بروز تغییرهای سریعی در بازار و جامعه، باعث می‌شود این گزارشهای دوره‌ای به سرعت منسوخ شوند. رقابت بیشتر میان شرکتها نیازمند اطلاعات به روزتری، به منظور توانمندسازی مدیریت برای

✍ دکتر محمود لاری، مهناز نوجوان، رضا عبدالله‌نژاد

از سوی سرمایه‌گذاران شود. بنابراین، می‌توان چنین پنداشت که ارائه اطلاعات به‌موقع‌تر باعث کاهش نبود تقارن اطلاعاتی میان سرمایه‌گذاران خواهد شد (Biddle et al., 2009).

بیانیه شماره ۲ مفاهیم حسابداری هیئت استانداردهای حسابداری مالی، به‌هنگام بودن اطلاعات را یکی از ارکان مربوط بودن اطلاعات مالی می‌داند و آن را چنین تعریف می‌کند: «دردسترس بودن اطلاعات برای تصمیم‌گیری، قبل از اینکه تأثیرگذاری آن بر تصمیمها از بین برود» (Foster, 1986).

شرودر و همکاران (Schroeder et al., 2008) معتقدند که به‌هنگام بودن اطلاعات، ویژگی پشتیبانی‌کننده‌ای برای مربوط بودن اطلاعات است. **هندریکسن و بردا** (Hendriksen & Berda, 1992) ویژگی به‌هنگام بودن اطلاعات را مختص گروه خاصی از استفاده‌کنندگان نمی‌دانند و بر این عقیده‌اند که همه استفاده‌کنندگان، اطلاعاتی به‌موقع را طلب می‌کنند. آنها چنین بیان می‌دارند که جمع‌آوری، تلخیص و انتشار اطلاعات باید از سرعت لازم برخوردار باشد تا چنین برداشت شود که در زمان لازم دردسترس استفاده‌کنندگان قرار خواهد گرفت (Hendriksen & Berda, 1992).

به‌منظور کمک به پیاده‌سازی گزارشگری به‌هنگام، فناوریهای مکمل متعددی مانند مدیریت فرایند کسب‌وکار وجود دارند که اجازه نظارت به‌هنگام به فرایندهای کسب‌وکار را می‌دهند؛ این فناوریها، اطلاعات مالی و غیرمالی مربوط به عملیات کسب‌وکار را به مدیران منتقل می‌کنند. برای نمونه، دستگاه‌های تلفن همراه که به کاربرانشان اجازه دریافت به‌هنگام گزارشهای تولیدشده در هر زمان و هر مکانی را می‌دهند و پردازش ابری که اجازه به‌اشتراک‌گذاری فوری اطلاعات میان همه کاربران درون یا برون‌سازمانی را می‌دهند؛ اطلاعاتی که کاربران برای تصمیم‌گیریهای آگاهانه به آنها نیاز دارند. سامانه هوش تجاری، اجازه تولید و تحویل اطلاعات متمرکزتر و همچنین اطلاعات

انطباق سریع با فرصتها و پاسخ به مشکلهای است. دغدغه اصلی حسابداران امروزی، موضوعی بسیار مهم یعنی به‌موقع بودن اطلاعات است. همانگونه که سرمایه‌گذاران و بستانکاران به منابع متنوعی از اطلاعات برای ارزیابی چگونگی پایداری و بقای شرکت متوسل می‌شوند، استفاده‌کنندگان صورتهای مالی نیز به یافتن اطلاعاتی بر مبنای وضعیت روز شرکتها علاقه دارند و چنانچه الگویی برای تهیه اطلاعات به‌موقع برای تصمیم‌گیرندگان پدید نیاید، آنها هر روز به اطلاعات صورتهای مالی مرسوم بی‌توجه‌تر شده و این اطلاعات اهمیت و منزلت خود را به تدریج از دست خواهند داد (عرب‌مازار یزدی، ۱۳۸۵).

چالش پیش‌رو در قلمرو سامانه‌های اطلاعاتی، این است که چگونه ممکن است فناوری اطلاعات در تسهیل آنچه ما آن را «گزارشگری مالی مستمر برخط» می‌خوانیم، مورد استفاده قرار گیرد؟

حرکت از صورتهای مالی ساده منتشرشده به سمت گزارشگری به‌هنگام، به تقریب اجباری بوده و حسابداری و سامانه‌های اطلاعات حسابداری^۱ باید از طریق استفاده از فناوریهای جدید، پاسخگوی این نیاز جدید باشد. قانون ساربنز آکسلی مصوب سال ۲۰۰۲، افشای به‌هنگام را الزامی می‌سازد. مقرر شده است که هر واحد تجاری «باید این قبیل اطلاعات اضافی را برای جامعه بر یک مبنای سریع و جاری با عنایت به تغییرهای عمده در عملیات یا وضعیت مالی، افشا کند. افشای یادشده ممکن است دربرگیرنده روندها و اطلاعات کیفی و ارائه گرافیکی (تصویری) باشد». این درخواست مستلزم انتقال از وضعیت «افشای دوره‌ای» فعلی به «افشای به‌هنگام» برای تمام اطلاعات مالی و غیرمالی است (عرب‌مازار، ۱۳۸۴).

از آنجا که گزارشهای مالی، ابزاری برای افشای اطلاعات مالی قابل اعتماد و قابل اتکاست که در دسترس عموم قرار می‌گیرد، در صورت به‌هنگام بودن، ممکن است از طریق کاهش اطلاعات خصوصی و محرمانه، باعث کاهش احتمال انتخاب نادرست

مربوط به عملیات کسب‌وکار را به مدیران می‌دهد؛ به‌طوری که مدیران را نه‌تنها برای برنامه‌ریزی هدفهای درازمدت سازمان بلکه برای مدیریت و بهینه‌سازی عملیات روزانه کسب‌وکار (رویدادمحور) توانمند می‌سازد و معماری سازمانی و یکپارچه‌سازی سامانه‌های سازمانی و داده‌های متناظرشان در سازمان را ترکیب و تجمیع می‌کند و اجازه تولید گزارش‌های به‌هنگام دارای ارزش افزوده را به کاربران می‌دهد.

ابعاد اطلاعات در گزارشگری

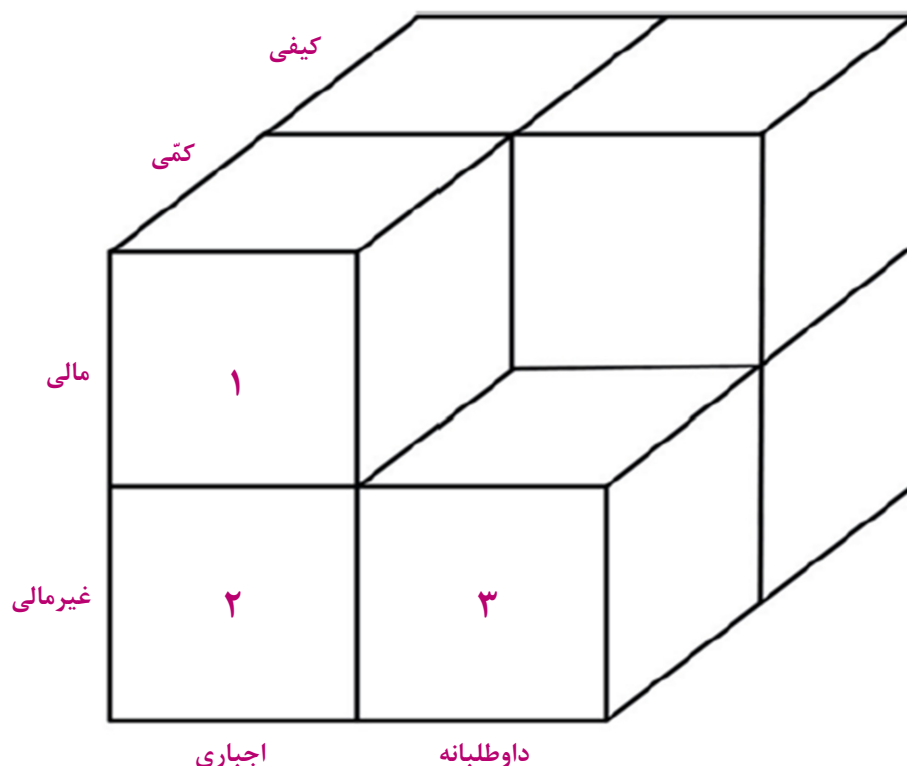
گزارشگری دارای دیدگاه چندوجهی بوده و به حوزه مالی محدود نمی‌شود. این امر ممکن است به‌سادگی در سه وجه مشاهده شود؛ بدین ترتیب که ممکن است دربرگیرنده داده‌هایی مالی و یا غیرمالی باشد، ممکن است اجباری یا داوطلبانه باشد و همچنین ممکن است از نوع کمی یا کیفی باشد.

شکل ۱ نشان‌دهنده ابعاد این اطلاعات از گزارشگری در قلمرو حسابداری بوده که ترکیبی از اطلاعات کمی یا کیفی، مالی یا غیرمالی و افشای اجباری یا داوطلبانه است. گزارش‌های حسابداری ممکن است دیدگاه‌های درخور توجه مختلفی مانند عملیات حسابداری، گزارش‌های برون‌سازمانی، حسابداری مدیریت، بررسی دقیق طرح‌های سرمایه‌ای، تأکید بر مشتریان و محصولات، گزارش در مورد سابقه بدهکاران و بستانکاران، حسابرسی، پیاده‌سازی کنترل‌های داخلی، مدیریت ریسک و غیره، داشته باشد. گزارشگری فعالیتی است که بیشتر اوقات از سوی حسابداران انجام می‌شود و یکی از مهمترین ویژگیهای یک سامانه اطلاعات حسابداری (AIS) است.

اقتصاد اکنون و اثر آن بر گزارشگری حسابداری

سه تحول باعث افشای اطلاعات و مقررات گزارشگری مالی در سراسر جهان شده‌اند.

شکل ۱- ابعاد اطلاعات برای گزارشگری تجاری

کسب و کار و حسابداری، شرکتها را وادار می‌کند تا در مورد ارزش صورتهای مالی و احساس نیاز ورود به یک الگوی جدید در مورد گزارشگری که گزارشگری به‌هنگام نامیده می‌شود، تأمل کنند. گزارشگری به‌هنگام، به مدیریت اجازه خواهد داد تا به‌سرعت با فرصتها تطبیق پیدا کرده و پاسخگوی مشکلات باشند.

چالش گزارشگری به‌هنگام حسابداری و پاسخهای فناوری

در واقع، توسعه اولین کامپیوتر توسط چارلز بابیج (Charles Babbage)، مبنای حسابداری مبتنی بر کامپیوتر بود؛ به‌ویژه که آی‌بی‌ام ۷۰۲ (IBM702) در ۱۹۵۳ برای حسابداری استفاده شد. برنامه‌ریزی منابع سازمانی (ERP)، بهترین پاسخ به‌منظور گسترش قلمرو حسابداری است که ترکیب و تسهیل تمام توابع حیاتی هر سازمان برای پیاده‌سازی است. در حال حاضر، هوش تجاری (BI) و سامانه کارت امتیازی متوازن، نقش خود را با تکمیل و ادغام در سامانه‌های اطلاعاتی حسابداری، ایفا می‌کنند (Islam et al., 2017). در واقع، توانمندیهای حسابداری، «حسابداران را قادر می‌سازد تا با یکپارچه‌سازی مدیریت و روشهای تحلیلی که به‌وسیله فناوری پشتیبانی می‌شود، راهبردهای شرکت خود را با موفقیت تدوین و اجرا کنند. و این امر در گزارشگری مالی نیز تأثیرگذار است» (Lawson & Blocher, 2014).

امروزه، سامانه‌های رایانه‌ای مفهوم جدیدی با نام «به‌هنگام» را برای ما به ارمغان آورده‌اند. با سامانه‌های کامپیوتری، هر عمل به‌هنگام، زمانی روی خواهد داد که داده‌هایی ورودی در چند هزارم ثانیه پردازش شوند؛ به‌طوری که در عمل، بی‌درنگ به‌عنوان بازخورد در دسترس خواهند بود. در طول چرخه عمر سازمان، گزارشگری به‌هنگام در حسابداری، اطلاعات کامل و آنی را در مورد ابعاد کلیدی سازمان به مدیریت می‌دهد؛ اطلاعاتی برای تصمیم‌گیری در جهت بهتر و اقدام بهتر در هر لحظه. فناوری اطلاعات فعلی، به‌وسیله توان محاسباتی زیاد و ظرفیت ذخیره‌سازی داده‌هایی عظیم، امکان تولید گزارشهای ترکیبی از چشم‌اندازهای مختلف سازمان را داده و به افزایش رقابت‌پذیری کمک می‌کند.

اول، مجموعه‌ای از بحرانهای مالی و رسواییهای شرکتی که منجر به درخواست برای اصلاحات نظارتی شدند. بحران مالی آسیا در سال ۱۹۹۷، رسوایی انرون در ایالات متحده و بحران مالی سال ۲۰۰۸ از این نمونه‌های مهم هستند. پس از وقوع این بحرانها، سیاستگذاران و قانونگذاران تغییرهای درخور توجهی در افشا و مقررات گزارش‌دهی ایجاد کردند.

دوم، طی دهه گذشته، بسیاری از کشورها استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) را در تلاش برای افزایش هماهنگی و همگرایی جهانی قوانین حسابداری و گزارش‌دهی استانداردها به تصویب رسانده‌اند.

سوم، مباحث ملی اخیر در مورد رقابت بازارهای سرمایه و افزایش بین‌المللی شدن بازارهای سرمایه و بحثهای مربوط به اصلاحات اوراق بهادار و مقررات افشا بوده است.

عوامل بیان شده، موجب پیامدهای اقتصادی بر گزارشگری مالی در سطح جهان گردیده است (Leuz & Wysocki, 2016).

اقتصاددانان در سال ۲۰۰۲، ایده اقتصاد اکنون یا اقتصاد به‌هنگام را مورد بحث قرار دادند؛ اقتصاد به‌هنگامی که شرکتها در تعامل با آن هستند و از سوی مجموعه پیچیده‌ای از محصولات و خدمات نرم‌افزاری در تعامل با شرکت پشتیبانی می‌شود؛ خدمات و محصولات می‌تواند که ممکن است مسیر شرکتها را به ایجاد مفهوم «بنگاههای اقتصادی به‌هنگام» تغییر دهد. این الگوی جدید کسب و کار، نیازمند الگوی جدید حسابداری یا به عبارتی گزارشگری به‌هنگام است. به‌طور خلاصه، زمانی که کسب و کارها به‌سوی مفهوم «اقتصاد اکنون» در حال حرکت هستند، نیاز به گزارشگری به‌هنگام ملموس است. در طول سالهای طولانی، گزارشهای حسابداری براساس دوره‌های زمانی سه‌ماهه و سالانه ارائه می‌شدند و مدیران شرکتها از این گزارشهای دوره‌ای برای تصمیم‌گیری‌هایشان استفاده می‌کردند. از آنجا که بازارها تحت تأثیر تغییرهای عظیم و سریع رقابتهای پیچیده و اجتماعی قرار دارند، این گزارشهای دوره‌ای نیز به‌سرعت منسوخ می‌شوند و این شکاف بین الگوهای محرک

کسب‌وکار بوده است. این امر از نیاز به عملی شدن عملیات تجاری، سازماندهی و کاهش هزینه‌ها افزایش یافته و منعکس‌کننده این واقعیت است که فرایند کسب‌وکار در یک سازمان، بیان‌کننده ارزش است. فرایند کسب‌وکار، ادامه‌ای از وظایف ساختاریافته یا نیمه‌ساختاریافته است که به صورت سری یا موازی از سوی دو یا چند نفر انجام می‌شود تا به هدف مشترک برسند. به عبارت ساده، فرایند کسب‌وکار مجموعه فعالیت‌هایی است که سازمان برای انجام هدفی خاص برای یک مشتری خاص - داخلی یا خارجی - دنبال می‌کند (Dave, 2017).

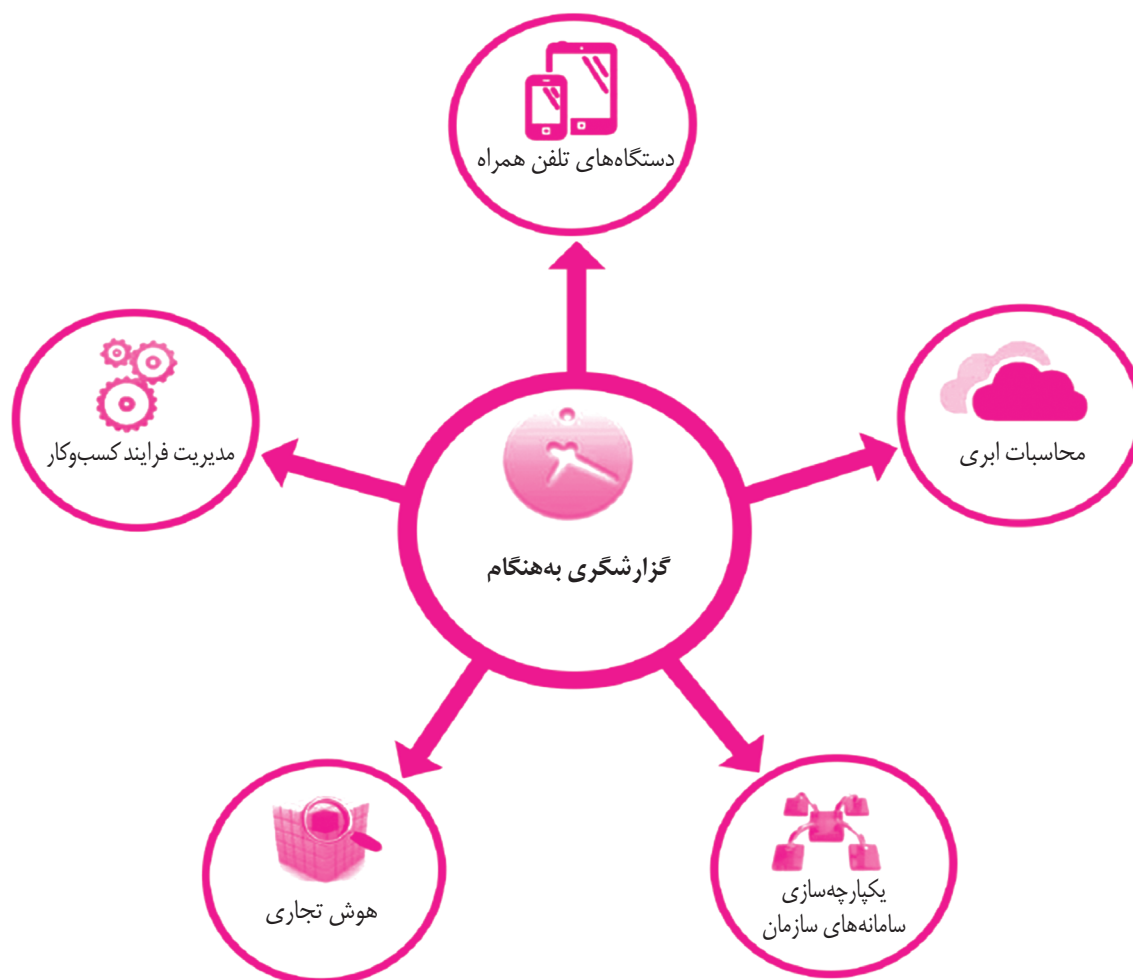
مدیریت فرایند کسب‌وکار^۲ مانند حسابداری به تازگی روی موضوع به‌هنگام تمرکز کرده است تا این امکان را برای مدیران و رهبران کسب‌وکار فراهم کند تا بتوانند فرایندهای

شکل ۲ نمایانگر پاسخهای مهم فناوری به چالش گزارشگری به‌هنگام حسابداری است که از سوی **بلفو و تریگو** (Belfo & Trigo, 2013) مشخص شده‌اند و عبارتند از: مدیریت فرایند کسب‌وکار، دستگاه‌های تلفن همراه، پردازش ابری، هوش تجاری، معماری سازمانی و یکپارچه‌سازی سامانه‌های سازمانی.

مدیریت فرایند کسب‌وکار

ماهیت پویا و آشفته محیط کسب‌وکار، نیازمند ارزیابی و تغییر فرایندهای بحرانی است. سازمانها اگر می‌خواهند در دنیای کسب‌وکار فعلی زنده بمانند، باید به‌طور مداوم در حال نظارت، اندازه‌گیری و بهبود فرایندهای خود باشند. کسب‌وکار در بخش خصوصی و دولتی در چند دهه اخیر، معطوف به فرایندهای

شکل ۲- پاسخهای مهم فناوری به چالش گزارشگری به‌هنگام حسابداری (Belfo & Trigo, 2013)

باشند. این ویژگی بسیار مهمی در زمینه مفهوم گزارشگری به‌هنگام است؛ چراکه این ویژگی به مدیران در مورد عملیات کسب‌وکارشان آگاهی‌های لازم را می‌دهد تا به‌سرعت در مقابل تغییرهای کسب‌وکار خود واکنش نشان دهند.

پردازش ابری

پردازش ابری به‌تازگی به‌عنوان یکی از فناوریهای کلیدی برای سازگاری سازمانها تبدیل شده است. این شیوه پردازش، امکان ارائه منابع و ظرفیتهای فناوری اطلاعات به‌وسیله اینترنت را دارد و رویکردی جدید است که با بهره‌گرفتن از آن، منابع مبتنی بر اینترنت سریع‌تر، با هزینه کمتر و تنوع بیشتری ممکن است در اختیار گرفته شوند (حکیم و محمدی، ۱۳۹۱).

پردازش ابری این شایستگی را دارد که به شرکتهای کوچک و متوسط اجازه دسترسی به سامانه‌های اطلاعات حسابداری را بدهد؛ امکانی که پیش از این فقط برای شرکتهای بزرگ مقرون به‌صرفه بود. در میان مزایای فراوان پردازش ابری، مانند انعطاف‌پذیری، مقیاس‌پذیری و هزینه‌های حقیقی و هزینه‌های نگهداری کمتر، یک مزیت جالب‌تر از جنبه گزارشگری به‌هنگام برای انواع مختلف سهامداران به گزارشهای حسابداری است؛ یعنی قابلیت دسترسی به اطلاعات از هر جایی که اتصال به اینترنت وجود دارد.

هوش تجاری

هوش تجاری^۵، اصطلاحی عظیم و چترگونه است که اولین بار در سال ۱۹۸۹ از سوی هوارد درستار از گروه گارتنر برای توصیف مجموعه‌ای از مفاهیم و روشها و به‌منظور بهبود تصمیم‌گیری کسب‌وکار با استفاده از سامانه‌های پشتیبانی کامپیوتری، مطرح شد. اولین تعریف علمی هوش تجاری از سوی **گوشال و کیم** (Goshal & Kim, 1986) بدین صورت انجام شد: «یک فلسفه مدیریتی و ابزاری به‌منظور کمک به سازمانها برای مدیریت و تصفیه اطلاعات کسب‌وکار با هدف اتخاذ تصمیمهای کارا در محیط کسب‌وکار». هوش تجاری دو فعالیت اصلی را دربر می‌گیرد. فعالیت اول، دربرگیرنده ورود داده‌هاست که به‌عنوان انبار داده‌ها شناخته می‌شود. این فعالیت دربرگیرنده استخراج داده‌ها از سامانه‌هایی با چندین منبع به داخل یک انبار داده‌های یکپارچه‌شده است. فعالیت دوم نیز دربرگیرنده دریافت اطلاعات از سامانه است. این مورد به‌طور معمول با مفهوم

کسب‌وکار را نظارت و بهینه‌سازی کنند. **ابزار مدیریت فرایند کسب‌وکار** (BPMS) به عصر جدیدی پا نهاده‌اند؛ عصر ابزار مدیریت فرایند کسب‌وکار هوشمند، شامل نمونه‌ای جدید از **نظارت بر فعالیتهای کسب‌وکار**^۳ است که توانایی عرضه صفحه نمایش به‌هنگام برای نظارت بر تمامی انواع فرایندهای کسب‌وکار را ارائه می‌کند.

اصطلاح نظارت بر فعالیتهای کسب‌وکار دراصل از سوی تحلیلگران **گارتنر**^۴ ابداع شد که به تجمیع، تجزیه و تحلیل و ارائه اطلاعات به‌هنگام در مورد فعالیتها در داخل سازمان اشاره می‌کند و مشتریان و همکاران را نیز درگیر این امر می‌سازد. حسابداری به‌هنگام، با نیاز مستمر به ارزیابی در ارتباط است؛ ارزیابی آنچه که در جریان عملیات و فرایندهای کسب‌وکار اتفاق می‌افتد و مدیریت را قادر می‌سازد تا بی‌درنگ واکنش نشان دهد. با استفاده از این مفهوم، به‌نظر می‌رسد نظارت بر فعالیتهای کسب‌وکار به‌وسیله استفاده از این فرایند، یکی از بهترین فناوریها برای گزارشگری به‌هنگام و پیاده‌سازی حسابرسی مستمر باشد.

دستگاه‌های تلفن همراه

هم‌اکنون تلفنهای هوشمند و دیگر دستگاه‌های تلفن همراه درکنارمان هستند تا در زندگی روزمره و زندگی حرفه‌ای ما حضور یابند. در شرایط کسب‌وکار کنونی بزرگترین پیشگام استفاده از دستگاه‌های تلفن همراه شرکت **بلک‌بری** (BlackBerry) در سال ۲۰۰۱ بود که با تلفنهای همراه خود راه‌حلی ارائه کرد تا ارسال نامه‌های الکترونیکی کاری، بدون نیاز به کامپیوتر ممکن باشد. پس از آن، شرکت **اپل** (Apple) مفهوم گوشی هوشمند را در میان مردم عمومی کرد؛ مردمی که استفاده از تلفنهای همراه در محل کارشان را آغاز کرده بودند.

با استفاده از دستگاه‌های تلفن همراه شخصی، انقلاب جدیدی در شرکتهای شروع شد. همانطور که متخصصان زیادی استفاده از گوشی‌های هوشمند و دیگر دستگاه‌های تلفن همراه را به‌دلیل به‌روز نگه داشتن گزارشهای مالی و غیرمالی آغاز کرده بودند، همگرایی بین گزارشگری کسب‌وکار با تأکید ویژه بر گزارش به‌هنگام، آشکار به‌نظر می‌رسید.

دستگاه‌های تلفن همراه دارای یک ویژگی مهم هستند و آن، قابلیت دریافت اطلاعات (اخطارها- هشدارها) است که ممکن است از نوع متنهای تلفنهای همراه یا نامه الکترونیک

به همین ترتیب، برنامه ریزی منابع سازمان و هوش مصنوعی سازمان (EAI) رهیافتهای نوینی از قبیل زبانهای ویژه و قدرتمند گزارشگری مانند زبان گزارشگری توسعه پذیر کسب و کار^۹ را تسهیل می کنند. زبان گزارشگری توسعه پذیر کسب و کار و توسعه گزارشهای مالی

زبان گزارشگری توسعه پذیر کسب و کار، یک زبان گزارشگری اینترنتی و در چارچوب شبکه جهانی وب است که روند و شیوهای جدید از گزارشگری مالی ارائه می کند. هدف از به کارگیری این زبان جدید در بازار سرمایه، گزارشدهی یکسان صورتهای مالی و کمک بیشتر به استفاده کنندگان از اطلاعات و صورتهای مالی شرکتهاست (شیپوریان و احمدی، ۱۳۸۸).

یکی از مزایای کلیدی زبان گزارشگری توسعه پذیر کسب و کار، این است که گزارشگری به هنگام را نیز آسان تر می کند. استفاده کنندگان اطلاعات تجاری، با استفاده از این زبان نیازی به تبدیل اطلاعات تجاری از شکلی به شکل دیگر را نداشته و این امر باعث افزایش سرعت گزارشگری می شود؛ اطلاعات و گزارشها قابل اتکاتر، کارتر و قابل دسترس تر خواهد شد و ارائه صورتهای مالی در سطح بین المللی، تسهیل می شود (شیپوریان و احمدی، ۱۳۸۸). فرصتهای آموزشی یکپارچه سازی فناوری و داده های بزرگ نیز در حسابداری وجود دارند. برای نمونه، گزارشگری یکپارچه ممکن است در زمینه چگونگی تسهیل جمع آوری و گزارش داده های مختلف و نکته های اطلاعاتی در مورد راهبری سازمانی، الگوهای تجاری، ریسکها، فرصتها، راهبرد و عملکرد با استفاده از زیرساختهای فناوری زبان گزارشگری توسعه پذیر کسب و کار برای آماده سازی و برقراری ارتباط گزارشگری یکپارچه، مطرح شود (Sledgianowski et al., 2017).

نتیجه گیری

هم اکنون، جریان مداوم و سریع تغییرها، افزایش رقابت بازارهای جهانی و کوتاه شدن سریع چرخه عمر محصولات، حرکت به سمت گزارشگری به هنگام را برای شرکتها امری ضروری ساخته است. گزارشگری به هنگام، در حسابداری یا به عبارت ساده تر حسابداری به هنگام، مزایای فراوانی را در مقایسه با گزارشگری دوره ای سنتی

سنتی هوش تجاری در ارتباط است و ویژگیهایی مانند گزارشگری سازمان، سامانه های پردازش تحلیلی برخط^۶، پرس و جو، و تجزیه و تحلیل پیش بینی کننده را پوشش می دهد. با این حال، هوش حسابداری^۷ اصطلاحی است که به تازگی پدید آمده و از هوش تجاری (BI) کلاسیک در مسیر استخراج اطلاعات، متفاوت است. در راهلهای کلاسیک هوش تجاری، اطلاعات به وسیله یک انبار داده ها یا مکعب (OLAP) استخراج می شدند. در مقابل و در هوش حسابداری، اطلاعات به طور مستقیم از برنامه ریزی منابع سازمانی در زمان اجرای یک پرس و جو استخراج می شوند.

معماری سازمانی و یکپارچه سازی سامانه های سازمانی معماری سازمانی را می توان به عنوان تشکیلات بنیادی یک سازمان تعریف کرد؛ تشکیلاتی که دربردارنده اجزای خود، روابط این اجزا با یکدیگر و با محیط بوده و اصولی که طراحی و سیر تکاملی آن را هدایت می کند. معماری سازمانی (EA) چارچوبی یکپارچه فراهم می کند که در سطح بالاتری از معماریهای فردی قرار می گیرد. معماری سازمانی به طور نزدیکی با یکپارچه سازی سامانه های سازمانی^۸ در ارتباط است. یکپارچه سازی سامانه های متنوعی که در یک سازمان با یکدیگر همزیستی دارند، اطلاعات و فرایندهایشان را به اشتراک گذاشته و به طور معمول، به عنوان یکپارچه سازی سامانه های سازمانی شناخته می شوند و به شدت بر طراحی معماری سازمان تأثیرگذار هستند. سامانه های اطلاعاتی حسابداری نباید به تنهایی کار کنند؛ بلکه باید به اندازه کافی با دیگر سامانه های اطلاعاتی به منظور تأثیرگذاری بیشتر، یکپارچه شوند.

یکپارچه سازی سامانه های سازمانی، فرایندی است که این چنین برنامه های کاربردی را درون یک سازمان و به منظور ساده سازی و خودکار سازی فرایندهای کسب و کار، با یکدیگر مرتبط می کند (Bilge et al., 2014).

یکی از نرم افزارهایی که گردش اطلاعات در درون سازمان را به اشکال مختلف به صورت یکپارچه برای مدیران فراهم می کند، برنامه ریزی منابع سازمان نام دارد. برنامه ریزی منابع سازمانی با ویژگیهای پردازش به هنگام و برخط تراکنشها این قابلیت را نیز دارد که اطلاعات جاری را به جای اطلاعات قدیمی، در مورد عملکرد شرکت تحویل دهد.

حسابداری و حسابرسی با الزامهای گزارشگری مستمر برخط، مجله
حسابدار، شماره ۱۷۳، ۱۳۸۵، صص ۲۶-۲۹

- Biddle G., H. Gilles, and V. Rodrigues, **How Does Financial Reporting Quality Relate to Investment Efficiency?** Journal of Accounting and Economics, 2009
- Belfo F., and A. Trigo, **Accounting Information Systems: Tradition and Future Directions**, Procedia Technology, 9, 2013, pp. 536-546
- Bilge Ö.E.Ç., and G.Yılmaz, **A Comparison Analysis between ERP and EAI**, Procedia Economics and Finance, 9, 2014
- Dave B., **Business Process Management—A Construction Case Study**, Construction Innovation, 17(1), 2017, pp. 50-67
- Foster G., **Financial Statements Analysis**, 2nd Edition, New Jersey, Engelwood Cliffs: Prentice Hall, 1986
- Ghoshal S., and S.K. Kim, **Building Effective Intelligence Systems for Competitive Advantage**, Sloan Management Review, Vol. 28., No.1, 1986, pp.49-58
- Hendriksen E., and M.F. van Berda, **Accounting Theory**, 5th Edition, Pentice-Hall, 1992
- Hoitash R., and U. Hoitash, **Measuring Accounting Reporting Complexity with XBRL**, The Accounting Review In-Press, <https://doi.org/10.2308/accr-51762>, 2017
- Islam K., Ch.A. Rehman, A.R. Bilal, and M. Ilyas, **Accounting Information Systems: Traditions and Future Directions (By Using AIS in Traditional Organizations)**, 22(2), 2017, pp. 1-13
- Lawson R.L., E. Blocher, P.C. Brewer, G. Cokins, J.E.Sorensen, , D.E. Stout, and M.J.F. Wouters, **Focus-ing Accounting Curricula on Students' Long-run Careers: Recommendations for an Integrated Competency-based Framework for Accounting Education**, Issues in Accounting Education, 29(2), 2014, 295-317
- Leuz C., and P.D. Wysocki, **The Economics of Disclosure and Financial Reporting Regulation: Evidence and Suggestions for Future Research**, Journal of Accounting Research, 54, 2016, pp. 525-622
- Schroeder R., M.W. Giclarck, and M.C. Cathey, **Financial Accounting Theory and Analysis: Text and Cases**, 9th Edition, John Wiley & Sons, 2008
- Sledgianowski D., M. Gomaa, and C. Tan, **Toward Integration of Big Data, Technology and Information Systems Competencies into the Accounting Curriculum**, Journal of Accounting Education, Vol. 38, 2017, pp. 81-93

برای شرکتها و استفاده‌کنندگان اطلاعات به‌همراه دارد.

موفقیت در پیاده‌سازی یک سامانه اطلاعات حسابداری نیز در پاسخ به نیاز گزارشگری به‌هنگام، به عوامل فناوری بستگی دارد. این مقاله پاسخهای اصلی فناوری را به‌صورت هم‌زمان با یکی از نگرانیهای موجود در حسابداری یعنی گزارشگری به‌هنگام، مطرح می‌کند. چالش پیاده‌سازی گزارشگری به‌هنگام در سامانه‌های اطلاعاتی حسابداری تا اندازه‌ای به‌وسیله برخی ابزار فناوری مانند مدیریت فرایند کسب‌وکار و نظارت بر فعالیت کسب‌وکار، دستگاه‌های تلفن همراه، پردازش ابری، هوش کسب‌وکار، معماری و یکپارچه‌سازی سامانه‌های سازمانی، بهبود می‌یابد.

البته لازم است درباره این مسائل، پژوهشهای مفصل‌تری در آینده انجام شود. این مقاله بر آن بود تا زمینه‌ای برای توسعه و همچنین به‌کارگیری دیگر فناوریهای نوظهور و چابک در این زمینه را فراهم آورد.

پانوشتها:

- 1- Accounting Information System (AIS)
- 2- Business Process Management (BPM)
- 3- Business Activity Monitoring (BAM)
- ۴- مؤسسه گارتنر (Gartner Inc.) یک مؤسسه پژوهشی آمریکایی است که مرکز آن در ایالت کانتیکات ایالت متحده واقع است. این مؤسسه در زمینه‌های مربوط به فناوری تحقیق می‌کند و به‌طور منظم نتایج این تحقیقات را منتشر می‌کند. عمده این تحقیقات معطوف به رهبران اصلی صنعت فناوری اطلاعات است که شامل سازمانهای دولتی، کسب‌وکارهای بزرگ در حوزه فناوریهای برتر، ارتباطات، خدمات تخصصی و سرمایه‌گذاران دنیای فناوری می‌باشند.
- 5- Business Intelligence (BI)
- 6- Online Analytical Processing (OLAP)
- 7- Accounting Intelligence (AI)
- 8- Enterprise Application Integration (EAI)
- 9- eXtensible Business Reporting Language (XBRL)

منابع:

- حکیم امین و شهریار محمدی، پردازش ابری، رویکردی نوین در معماری فضای اطلاعاتی، مجله سیاست دفاعی، شماره ۷۹، ۱۳۹۱، صص ۹-۳۲
- شیپوریان سعید و محمدرضا احمدی، ایکس‌بی‌آر ال ضرورتی برای حسابداری و آینده گزارشگری مالی، فصلنامه حسابداری و مدیریت مالی، شماره ۱، ۱۳۸۸، صص ۳۸-۵۶
- عرب‌مازازی یزدی محمد، گزارشگری مالی تحت وب: چشم‌اندازی از آینده، مجله حسابدار، شماره ۱۶۷، ۱۳۸۴، صص ۱۲-۱۶
- عرب‌مازازی یزدی محمد، سیستمهای اطلاعاتی و فناوری: تطبیق